



عنوان:

نقد و بررسی قابلیت های تصویری و نقاشی داستان های شاهنامه فردوسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی

رشته: گرافیک / تصویرسازی

استاد راهنما:

شهریار آریافر

تهیه کننده: محمد هاشمی

زمستان ۱۳۹۲





عنوان:

نقد و بررسی قابلیت های تصویری و نقاشی داستان های شاهنامه فردوسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی

رشته: گرافیک / تصویرسازی

استاد راهنما:

شهریار آریافر

تهیه کننده: محمد هاشمی

زمستان ۱۳۹۲

نقد و بررسی قابلیت های تصویری و نقاشی داستان های شاهنامه فردوسی

دانشجو محمد هاشمی

Hashemi.Mohammad '1@Yahoo.Com

چکیده

این مقاله به نقد و بررسی قابلیت های تصویری و نقاشی داستان ها، قصه ها، افسانه ها و اسطوره های ادبیات کهن ایرانی، کتاب حکیم ابوالقاسم فردوسی می پردازد، که پشتوانه ی غنی ادبیات تصویری به شمار می روند. موضوعاتی هم چون عشق، نفرت، حسد، خشم، آز، پاک دامنی، آلودگی، کین، ساده دلی و... موضوعات عمومی همه ی عصرها و همه نسل ها بوده و هست. در واقع رمز ماندگاری این آثار، نوشتن از درد مشترک همه ی انسان هاست. شیوه ی بیان (ساختار) این نوشته های گران سنگ نیز از مهم ترین عوامل ماندگاری آن ها محسوب می گردد و در میان این میراث ارزشمند، داستان های شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی از قابلیت های تصویری شگرفی برخوردار است. بی جهت نیست اگر طی قرون متمادی، شرح داستان های شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی رونق بخش مجالس نقالی بوده و نقاشان این دیار، هزاران طرح را با الهام از شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی بر دیوار قهوه خانه ها و سپیدی اوراق کتاب ها نقش زده است. بی شک از میان سه دوره ی اسطوره ای، پهلوانی و تاریخی شاهنامه، داستان های پهلوانی سهم به سزایی در ماندگاری شهر طوس داشته است. بر این اساس، بخش اسطوره ای یا پیشدادی شاهنامه از ظهور کیومرث آغاز شده، به پایان دوره ی فریدون ختم می شود. دوره ی پهلوانی نیز از پایان دوره ی اسطوره ای شروع می شود و با مرگ رستم به دست شغاد و سلطنت بهمن خاتمه می پذیرد. دوره ی تاریخی شاهنامه نیز پس از تحول نظام پهلوانی، پیدایش نظم تاریخی و تغییر لقب بهمن به اردشیر (اردشیر دراز دست)، آغاز می شود و تا پایان شاهنامه ادامه می یابد. در این مقاله بر مبنای این نظریه ثابت شده و علمی توانسته ایم اشعار و داستان های حکیم ابوالقاسم فردوسی را بر اساس میزان ظهور و بروز رنگ ها، نقاشی ها و تصویر سازی در شاهنامه مورد بررسی قرار دهیم.

واژگان کلیدی: تصویرسازی، نقاشی، شاهنامه فردوسی.

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
۱ - مقدمه	۱
فصل اوّل	
۲ - عناصر تصویری داستان های پهلوانی شاهنامه	۵
۳ - جمع خصال نیک و بد در پهلوانان شاهنامه	۸
۴ - فنون تصویرسازی شاهنامه	۹
فصل دوّم	
۵ - قابلیت های تصویری و نقاشی داستان های شاهنامه فردوسی	۱۶
۶ - تحریک قوه تجسم صور در شاهنامه	۱۶
۷ - شاهنامه و قابلیت تبدیل شدن به اثر تصویری و نقاشی	۱۹
۸ - ارکان تراژدی	۲۰
۹ - عامل تغییرات ناگهانی در داستان رستم و سهراب	۲۱
۱۰ - عامل شناسایی در داستان رستم و سهراب	۲۲
۱۱ - شناسایی در تراژدی از دید ارسطو	۲۲
۱۲ - برتری داستان های تصویری و نقاشی شاهنامه	۲۳
۱۳ - قابلیت تصویری شدن داستان های احساسی	۲۶
۱۴ - تفکیک عناصر و اجزای داستان	۲۸
فصل سوّم	
۱۵ - عناصر تصویری در داستان های پهلوانی شاهنامه، پیرنگ	۳۱

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
۱۶ - تمایز طرح و پیرنگ	۳۱
۱۷ - جدال انسان با سرنوشت در شاهنامه	۳۲
۱۸ - عمده ترین خصوصیات پیرنگ داستان های شاهنامه	۳۶
۱۹ - گفتگو در مورد داستان	۳۷
۲۰ - گفتگو سبب تقویت طرح	۳۸
۲۱ - یاری لحن به گفتگوی داستان	۳۹
۲۲ - اطلاع رسانی و انتقال اندیشه در گفتگو	۴۱
۲۳ - نقش گفتگو در بازسازی شخصیت	۴۲
فصل چهارم	
۲۴ - عناصر هنری و نقاشی های شاهنامه فردوسی بر مضامین نبردهای تن به تن رستم	۴۵
۲۵ - ملاقات رستم و سهراب و رزم ایشان با یکدیگر	۴۷
۲۶ - کشتی سهراب و رستم و مغلوب شدن سهراب	۴۹
۲۷ - کشتی رستم و برزو و آمدن برزو نزد رستم	۵۱
۲۸ - منزل هفتم؛ رزم رستم و دیو سفید و کشته شدن دیو سفید	۵۳
۲۹ - کشتی گرفتن رستم با پولادوند دیو	۵۶

فهرست مطالب

عنوان شماره صفحه

۳۰ - نبرد رستم و اکوان دیو ۵۹

۳۱ - داستان رستم زال در کودکی و کشتن فیل سفید را ۶۱

۳۲ - منزل سوم؛ کشته شدن اژدها به دست رستم ۶۴

فصل پنجم

۳۳ - قهرمان سازی (تصویرسازی و شخصیت پردازی) ۶۸

۳۴ - تقسیم بندی شخصیت ها در ادبیات تصویرسازی و نقاشی ۶۸

۳۵ - وجه تمایز شخصیت پردازی شاهنامه ۶۹

۳۶ - قرینه های شخصیتی در داستان های شاهنامه ۷۰

۳۷ - اخلاق و خصوصیات شاهان در شاهنامه ۷۱

۳۸ - ویژگی های کلی پهلوانان شاهنامه ۷۲

فصل شش

۳۹ - نتیجه گیری بررسی ویژگی های تصویری شاهنامه ۷۵

۴۰ - منابع ۸۰